

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/165

Karar No : 1980/231

ÖZET : Politik ve ideolojik saikle işlenen, sıkıyönetim ilanına neden olan ve sıkıyönetim keri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla gene ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunan davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : İbrahim Evcimen

O L A Y : 30.3.1978 günü Vatan Mühendislik Okulunda sınava girecek 15-20 kişilik öğrenci grubunu korumakla görevli 4-5 kişilik öğrenci grubu, arkadaşlarını okula : tuktan sonra Gaziantep Talebe Yurdu'na girerken polis tarafından aranmıştır. Arama sırasında Vatan Mühendislik öğrencisi sanığın üzerinde bir tabanca ve buna ait şarjör içinde 8 mermi bulunduğunu, taşınması yasak tabanca suretiyle 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranıldığı ileri süren İstanbul C.Savcılığı, 7.4.1978 günlü iddianame ile eylemi uyan 6136 sayılı Yasa'nın 13. ve ek 1. maddesi ve Türk Ceza Yasası'nın 36. ve 40. maddelerine göre cezalandırılması istemiyle İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açmıştır.

İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi, 23.1.1979 tarihinde 1978/418-1979/22 sayı ile sanıkta, dur ihtarı üzerine yapılan aramada suç aleti tabancanın yakalandığı, ayrıca üzerinde bir kız arkadaşına yazdığı miktubun bulunduğu, mektup içeriğinden sanığın daha önce meydana gelen birtakım olaylara karıştığı anlaşıldığı, bu bakımdan suçun sıkıyönetim ilanına neden olan suçlardan olduğu ve davaya bakmaya mahkemenin görevli bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi, 17.5.1979 tarihinde, 1979/192-220 sayı ile; sanığa yüklenen suçun, başlıbaşına sıkıyönetim ilanına neden olan yaygın şiddet eylemi niteliğinde olmadığı, bu itibarla davaya bakmanın mahkemenin görevi dışına kaldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece, İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi ile İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada verdikleri kesinleşmiş görevsizlik kararları nedeniyle 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Başkan Ahmet H. Boyacıoğlu, Üye Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Hakkı M. Derrisoğlu, Orhan Erdem, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un katıldığı 30.6.1980 günlü oturumda, geçici raporözör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in düzenlediği rapor ile dosya

ki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli, Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; oturuma, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan yardımcı Durmuş Ganioglu'nun Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Suç, sıkıyönetim ilanından önce, sıkıyönetim bölgesinde işlenmiş olup, görevli yargı yerinin belirlenmesi için Anayasa'nın 124., ve 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerinin birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Sıkıyönetim ilan nedenlerini belirten Anayasa'nın 124. ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini belirleyen 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri karşısında; sanığa atılı, taşınması yasak tabanca bulundurmaya suretiyle oluşan 6136 sayılı Yasa'ya aykırılık suçunun; Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni veya temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemleri niteliğinde, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir dava ile genel ve ortak amaç içinde bağlantılı olduğu yolunda dosyada yeterli kanıt bulunmaktadır. Şöyle ki; sanığın üzeri bulunan ve bir arkadaşına yazdığı mektupta "....0 sabah Edebiyat Fakültesini okula götürdük, faşistlerle çatışma çıktı. Biri ağır iki faşist yaralandı. Olaydan sonra iki gün ortadan kaybolmam gerekiyordu. Daha sonra okula gitmek için toplu halde giderken çatışma başladı. Gazetelerde okumuşsundur. Meşhur (Uğur Gül) olayını. Uğur Gül'e ateş açanlar kaçarken polis onları kovalıyordu. Her tarafı polis sarmıştı. Arkadaşları okulu soktuk. Bizim polis çemberini yarıp kaçmamız gerekiyordu. Hemen ara sokaklara daldık. Kişiydik. Hepimizde silah vardı. Sonra kurtulduk Derneğe gittik..... Hukuk Fakültesinde devrimciler çıkarken bomba atılmış, arkadan silahla taramışlar. 6 ölü 30 yaralı. Hukuk Fakültesinde toplanıp fakülteyi işgal ettik. Ertesi gün yürüyüş yapıldı...." denilmektedir. Sanık hazırlıkta mektubun kendisine ait olduğunu kabul etmektedir. Yargılama sırasında verdiği ifade de ise tabancanın kendisine ait olmadığı yolunda beyanda bulunmakla birlikte mektup konusuna değinmemektedir. Şu hale göre, mektup içeriğinde yer alan bulgulara göre sanık devamlı silah taşımakta ve silahı, yaygın şiddet eylemi niteliğindeki olaylarda kullandığı açıkça ortaya çıkmaktadır. O halde sanığın eylemi basit bir 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranış değil, ideolojik yönü ağır basan, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eyleminin kesin belirtileri kapsamında geçen anarşik eylem ve davranışlar arasında yer almakta, sıkıyönetim ilan nedenleri kapsamına girmekte ve davaya bakmak askeri yargı yerinin görevinde bulunmaktadır.

Bu nedenlerle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

Bu görüşe Hakkı Müderrisoğlu ve Servet Tüzün katılmamışlardır.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiği bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin 17.5.1979 günlü 1979, 192-220 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına Hakkı Müderrisoğlu ve Servet Tüzün ün karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 30.6.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

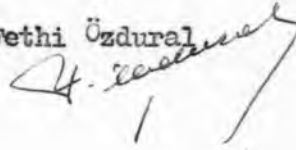
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

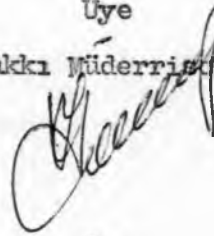
Üye

İsmail Oğuz

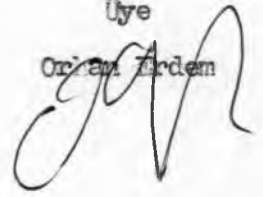
Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Orhan Erdem

Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

İsmet Onur'un yazdığı yazıya uygundur.

Başkan

KARŞI OY YAZISI

Saniğa isnat olunan suçlarından dolayı yargılaması gereken görevli ve yetkili mahkemenin tayin ve tesbiti edilebilmesi için evveleminde sıkıyönetim askeri mahkemelerin görev ve yetkilerini gösteren 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun ilgili maddelerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkileri 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13., 14. ve 15 maddeleri ile detaylı olarak belirlenmiştir. Saniğa isnat olunan suçlar sıkıyönetim ilânından evvel işlenmiş olduğuna ve sıkıyönetim ilânından evvel işlenen suçlara, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması esas ve usulü aynı kanunun 13. maddesinde belirtilen ve sıkıyönetim ilânını gerektiren hâllere bağlı eylemler başlığını taşıyan bu maddede aynen "Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlenmiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır" denildiğine nazaran, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim ilânından evvel işlenen suçlara bakabilmesi için dava konusu eylemin sıkıyönetim ilânına sebep olan suç veya isnat olunan eylemin "Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umum ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş bulunması" şeklinde iki esas kabul edilmiş olmaktadır.

Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ile 13. maddede yer alan irtibat deyimini hukuki durumlarının neden ibaret olduğunu tayin ve tesbiti için;

a) Sıkıyönetim ilân sebeplerini gösteren 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 124. maddesinde,

b) Bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.M.'nin kararı münderevata incelenmesine lüzum ve zaruret vardır.

a) 334 sayılı T.C. Anayasasının 124. maddesinde sıkıyönetim ilân sebepleri olarak 1- Savaş hali, 2- Savaşa gerektirecek bir durumun başgöstermesi, 3- Ayaklanma olması, 4- Vatan ve Cumhuriyet karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma olduğunu gösteren, 5- Ülkenin milletin bölünmezliğini içten ve dıştan tehlikeye düşüren, 6- Anayasasının tanıdığı hür demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yönelik, 7- Temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketleri hakkında kesin belirtilerin meydana gelmesi gibi hâller gösterilmiştir.

b) Bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi 24.4.1979 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinde ise, "Anayasa'nın 124. maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı 26.4.1979 tarihinden geçerli olmak üzere sıkıyönetim yeniden iki ay süre ile uzatılması isteminde bulunulması" kararlaştırılmış işbu Bakanlar Kurulu istemi T.B.M.M.'nin 25.4.1979 tarih ve 7. birleşiminde onaylanmıştı.

Yukarıda yapılan açıklamalar, bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.M.'nin kararı münderevata ve Anayasasının 124. maddesi ve saniğa isnat olunan fiille nazarı itibare alınmak suretiyle değerlendirildiğinde; Anayasasının 66. maddesi gereğince meclisince savaş hali ilânına karar verilmediği sürece tetkik konusu olan sıkıyönetim ilânına dair kararnamede olduğu gibi "Anayasasının 124. maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı sıkıyönetim ilânının" kararlaştırılmış olduğu belirtilmiş olsa dahi; işbu sıkıyönetim ilân kararının Anayasasının 124. maddesinde gösterilen sıkıyönetim ilân sebeplerinden "savaş halini" kapsadığının düşünülmesi bahis konusu olamayacağına göre; sözü edilen bu halin dışında kalan ve Anayasasının 124. maddesinde

yer alan ve yukarı

sayılan eylemlerin, sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ve sıkıyönetim askeri mahkemelerin elkoyduğu bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçların ise murtabit suç olarak kabul edilmesi gerekir. Kanun koyucu, işbu maddeyi kabul ederken bu mahkemelerin belirli ve sınırlı nitelikteki suçlara bakabileceği esasını öngörmüştür. Anayasanın 124. maddesinde yer alan ve sıkıyönetim ilân sebepleri olarak gösterilen suçlar dışında kalan eylemlere, sıkıyönetim askeri mahkemelerince bakılması, sözü edilen mahkemelerin "Ce etkinliğini arttırmak için hızlı yargılamaya sağlamak" şeklindeki kuruluş gayeleri ile bağdaşmaz. Bu mahkemelerin bakacağı suçların çeşidi vesayisi arttırıldığında "surat" hususu aynı oranda olumsuz etkileme bahis konusu olacağına ve dava konusu olayda ise;

Sanığa isnat olunan eylemin, 30.3.1978 tarihinde Güvenlik Kuvvetlerince yapılan aramada sarasında ruhsatsız tabanca ve bir miktar mermi yakalanması iddiası ile sanık hakkında 6136 sayılı kanunun 14. maddesini ihlâl suçundan dolayı kamu davasının açılmış olduğu anlaşıldığına ve sanığın sözü edilen silahı ideolojik maksatla işlenen suçlarda kullandığına ve ya bu şekilde işlenecek suçlarda kullanmak üzere taşıdığını zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığına ve her ne kadar sanığın üzerinde bulunan ve bir kız arkadaşına yazdığı mektupta; bazı olaylardan bahsedilmekte olduğu belirtilmekte ise de; gençleri bu yaşta kız arkadaşlarına yazacakları "mektuplarda hayali olaylardan bahsetmeleri veya olayları abartmaları" hali nazarı itibarıyla alındıkta, tetkik konusu olayda olduğu gibi silahın "ideolojik maksatla taşıdığı"nın tesbit edilememesi ve sıkıyönetim askeri mahkemelerin elkoyduğu herhangi bir suçla umumi veya müşterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlendiği dair delil bulunmaması halinde, münderecatının doğru olup olmadığı tesbit edilmeyen sırf sanık üzerinde yakalanan ve kız arkadaşına yazılan mektup esas alınmak suretiyle herkesin işleyebileceği bir suçun işlenmiş olması hasabıyla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevi olacağını kabulü, Anayasanın kanunî yargı başlığını taşıyan 32. maddesindeki "hiç kimse kanuna tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz." şeklindeki ve sanıklar için "teminat" şartı olarak öngörülen görev kuralının uygulanmaması gibi çelişik bir durumun meydana gelmesini sağlayacağı ve netice itibarıyla işbu nedenlerle sıkıyönetim ilânından önce 30.3.1978 tarihinde ika edilen dava konusu fiile sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılmayacağı cihetle, çoğunluk kararına katılmamaktayız.

Üye

HAKKI MÜDERRİSOĞLU

Üye

SERVET TÜZÜN